

УДК 82.091

**АНДРІЙ ГУРДУЗ**

м. Миколаїв

gur dai@mail.ru

## ПОВІСТЬ ОЛЕКСІЯ ГРЯКАЛОВА «СМЕРТЬ ЄДИНОРОГА» В КОНТЕКСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ЛЕГЕНДАРНО-МІФОЛОГІЧНОГО ОБРАЗУ

*У статті вперше компаративно розглядаємо одну з найяскравіших, філософськи орієнтованих літературних інтерпретацій образу єдинорога початку ХХІ ст. – у повісті Олексія Грякалова «Смерть єдинорога». З'ясовано типологічну співвіднесеність змалювання постаті єдинорога в повісті в аспекті традиції метаморфози цього легендарно-міфологічного образу; окреслено основні характеристики відповідної авторської інтерпретації в межах загальної амплітуди переосмислення образу єдинорога в літературі ХХ – перших десятиліть ХХІ ст.*

*Ключові слова: легендарно-міфологічний образ, трансформація, інтерпретація, дифузія, єдиноріг, парадокс, амплітуда, асоціація.*

Швидкість оновлення складу проблемно-тематичних кластерів корпусу легендарно-міфологічних структур у сучасному літературно-мистецькому просторі вельми висока, через що актуальний літературознавчий супровід процесів відповідних реінтерпретацій ускладнений, далеко не завжди системний, а репрезентативність аналізованого фактичного матеріалу часом полемічна. Мотивація масштабних досліджень цієї сфери вже в ХХІ ст. неодноразово артикулювалася українськими вченими (А. Нямцу, В. Антофійчуком, Г. Драненко й ін.) і представниками зарубіжної науки (Н. Кузнецовою, І. Скоропановою, К. Е. Сенф та ін.), і стан розроблення ключових для корпусу західної й європейської культури легендарно-міфологічних образів і мотивів свідчить про поступовий та очікуваний [7, 63] перехід у працях дослідників до студіювання дифузних явищ і процесів у реінтерпретаціях традиційних структур, що до актуальності, зокрема, такого вивчення підходить А. Нямцу [9, 9; 9, 337]. Указана наукова тенденція об'єктивно мотивована системними змінами в літературно-мистецькому корпусі кінця ХХ – початку ХХІ ст., коли функцію переосмислення процесу метаморфози легендарно-міфологічної структури бере на себе сам художній твір, органічно засвоюючи аспекти публіцистичності, науковості і под. (прикладом сказаному можуть слугувати хоча б романи А. Левкіна «Голем, російська версія» 2002 р., П. Крусанова «Американська дівка» 2005 р.). Сказане

напрямку співвідноситься з акцентованою нами раніше проблемою внутрішньої інтертекстуальності проблемно-тематичних кластерів обговорюваного художнього масиву [5, ч. II, 54].

Метаморфози образів міфічних тварин у культурно-літературному просторі як складова вказаного мистецького корпусу викликають особливий науковий інтерес, однак поки висвітлені недостатньо (серед новітніх тут назвемо дослідження Н. Кузнецової, А. Гурдуза, певною мірою – Т. Зіолковського й деякі інші). Всебічне висвітлення закономірностей мистецьких трансформацій образів міфічних істот (особливо їх груп за походженням) здатні забезпечити масштабні системні праці з розглядом численних і репрезентативних у цьому плані творів, однак нині подібні фундаментальні студії практично відсутні; широкий ряд творів окресленого масиву з різних причин (наприклад, через новизну появи) поки літературознавцями не розглядався. Заслуговує на увагу водночас досвід видань типу «Книги видуманих істот» Х. Л. Борхеса, «Екзотичної зоології» М. Непомнящего й деяких інших.

Занизький ступінь дослідженості функціонування вельми популярного в літературі ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. образу єдинорога – одного з найважливіших у християнській культурі й найсуперечливіших за символічним значенням. Окремі твори, що містять переосмислення цього образу, аналізувалися, хоча постать єдинорога в них належно не

висвітлювалася. Вперше простежив і систематизував основні типи інтерпретації цього образу в літературі XX – першого десятиліття XXI ст., а також вивів відповідну амплітуду переосмислень А. Гурдуз [4].

У пропонованій статті, присвяченій, як видно зі сказаного, актуальній літературознавчій проблематиці, вперше компаративно розглядаємо одну з найяскравіших, філософськи орієнтованих літературних інтерпретацій образу єдинорога початку XXI ст. – у повісті російського письменника і філософа, проф. Олексія Грякалова «Смерть єдинорога» (2003 р.). Ключовими завданнями розвідки при цьому бачимо а) з'ясування типологічної співвіднесеності змалювання постаті диво-звіра в повісті О. Грякалова в аспекті традиції метаморфози цього легендарно-міфологічного образу; б) окреслення основних характеристик відповідної авторської інтерпретації в межах загальної амплітуди переосмислення образу єдинорога в літературі XX – перших десятиліть XXI ст.

Уже сама назва повісті О. Грякалова відображає культурологічний парадокс доби, який рельєфно постає в розвитку традиції переосмислення образу єдинорога в системному її вивченні.

Близькість християнській традиції образу єдинорога Ісусу Христу, очевидно, сприяла активним процесам антропоморфізації постаті першого в літературі [детальніше див.: 4, 107]; за цієї умови факт загибелі чи смерті єдинорога в художньому творі сприймається особливо (характерне закріплення стійкого словосполучення «останній єдиноріг», асоційоване з однойменним романом П. Бігла). На тлі трансформацій ряду образів інших надприродних істот у літературі XX – перших десятиліть XXI ст. видозміни символічного значення постаті єдинорога закономірні. Хоча в загальній сукупності інтерпретацій образу диво-коня не домінують кардинально змінені порівняно з християнською традицією змалювання (як у випадку з сучасними художніми трактуваннями добрих і нещасних Мінотавра, представників власне дияволяди [6], часто діаметрально протилежно осмисленими постатями ангелів, культурних героїв як таких [7] і под.), відомий ореол навколо образу

єдинорога в літературі з часом послідовно й систематично розчиняється [4, 109]. Смерть же безсмертної, за повір'ям, істоти (чи такої, яка має майже не обмежене за терміном життя) як (не)можливий тут трагічний атрибут обігрувана митцями в різний спосіб, часом – достатньо жорстко в етичному плані. Мається на увазі не тільки убивство диво-звіра (описане в романах Ф. Претта «Колодязь Єдинорога», Т. Х. Уайта «Цариця повітря і темряви», А. Р. Хименеса «Алхімія єдинорога», вказане в поезії Ю. Андруховича «Єдиноріг»), але специфічне розроблення цієї теми: так, у «Розщепленій безкінечності» Е. Пірса згадано, що єдинороги вбивають своїх дітей, які народжуються без рога; у «Машині Апокаліпсису» А. Астахова героя пригощають котлетами із м'яса єдинорога й показано двох чарівних тварин зі спіяними рогами і под.

У повісті О. Грякалова концепт смерті єдинорога піднесений настільки об'ємно і складно, наскільки складно й неоднозначно осмислений сам образ міфічного коня (пригадуються філософські роздуми героя оповідання О. Грушко «Зимовий єдиноріг», який осягає, що побачений ним казковий звір шукає смерті; у творі розробляється тема необмежено довгого життя як покарання). Поєднанням двох різних тональностей розповіді (високої й низької: вони відображають зведені тут воєдино легендарно-міфологічне й історично сучасне – скажімо, «петербурзький текст»; книжно піднесене і побутове тощо) у «Смерті єдинорога» досягається особлива художня вібрація зображуваних образів персонажів (як чоловічого, так і жіночого). Такому поєднанню сприяє **осмислення заголовного образу в наступному специфічному розщепленні** (у тексті повісті прокоментовано «смещённое повествование» [2, 95]):

1) як власне «баснословного звіря» [2, 98] з легенд із відповідним асоціативним спектром. Зокрема, він «исполнитель судьбы» [2, 98]. Наголосимо, що в традиції інтерпретацій аналізованого образу зв'язок його з уявленням про долю можна назвати стійким [детальніше див.: 4, 104–105];

2) як мисленневої проекції героя, в якій він бачить єдинорогом себе: саме в цій іпостасі єдиноріг у повісті старіє («Я – стареющий

єдинорог...» [2, 105]), позбавлений уже і «приметного фрейдистского острія» [2, 104]. Прикметно, що герой О. Грякалова часом і свідомо дистанціюється від власне постаті єдинорога, оскільки усвідомлює свою гріховність: «И девственница влечёт меня совсем не так, как единорога, – для него чистая непорочность существования, а для меня лишь спасение от будней... убогая плотскость желания, бегство от подступающей старости и предсмертного страха» [2, 118]. Згадано у творі також традиційні в християнській традиції способи трактування образу єдинорога;

3) як абстрактного символу культури: «Единорог – это символ самодостаточности и вечности. [...] Единорог олицетворяет абсолютную полноту любовности...» [3, 137], «...Тема единорога неотделима от одиночества» [2, 108]. У такому аспекті трактування образу диво-коня набуває в творі особливі соціальної загостреності, вдало обігрується при цьому опозиція «реальність – нереальність»: ефемерність для сучасної людини образу єдинорога як символу чистоти О. Грякалов співвідносить зі станом розбещеності в інтимній сфері, де цнотливість тепер – таке ж ефемерне й напівзабуте явище, зведене з п'єдесталу моральності: «В единорога никто не верит, а девственность стала неустойчивым фактом подростковой изменчивой физиологии. Первоцветок девственности сам по себе перестал быть тайной...» [2, 97]. Загалом історико-культурологічний контекст у письменника осмислений глобально і всеохопно, чому сприяє, зокрема, розгортання подій у (петербурзькій) бібліотеці – місці перехрестя часу і простору; подібний прийом використаний у романі С. Павлоу «Ген» («Троянський кінь»). У багатій інтертекстуальними перегуками «Смерті єдинорога» виділимо, зокрема, відсилання до творів Блаженного Ієроніма, Я. Кавабати, Ф. Достоєвського, І. Буніна, З. Гіппіус, А. Платонова, В. Набокова, В. Розанова, М. Бердяєва, а також до широкого світового міфологічно-фольклорного корпусу. Прикметне згадування в аналізованій російській повісті й вірувань українців стосовно постаті єдинорога [2, 117]; до речі, серед зарубіжних творів, що містять реінтерпретації постаті аналізованого диво-звіра, саме про український «слід» у цій темі згадано в романі

японця Х Мураками «Країна Чудес без гальм і Кінець Світу».

Сприяє ефекту художньої вібрації образів і виправдовує внесення в повість значної інформаційної складової (про знання про єдинорога в світовій культурі) – до певної переважаності твору – прийом «книжки в книжці»: герой О. Грякалова, знайшовши в бібліотеці рукопис «Смерть єдинорога» [2, 101], розмірковує над ним – і цим також «узаконює» свою іпостась спостерігача поряд із переживанням злитості свого «я» з образом диво-звіра.

Метафорика проєкції життєвої ситуації героя повісті на легенду про (полювання на) єдинорога в О. Грякалова в цілому оригінальна, хоча окремі нюанси художніх рішень можна впізнати в деяких авторів-попередників. Так, єдинорога (героя) на його шляху до («книжкового») «водопою» зустрічає дівця (*Катя*, яка прагне кохання), роль мисливців при цьому відіграють перехожі («прохожие-охотники» [2, 109]), своєю байдужістю вбиваючи любов [2, 109], а також самі читачі [2, 139]. Основні **складники деміфологізації традиційної сюжетної моделі** в повісті виділяємо наступні:

1) герой-єдиноріг схоплений не мисливцями, а дівцею: мисливцем стає вона і вже «не потребує» мисливців класичних, які в цій ситуації є «статистами» [2, 124]. Акцент на тому, що герой-єдиноріг стає для дівці дзеркалом [2, 133], нагадує подібну ситуацію в пізнішому романі Л. Таран «Дзеркало єдинорога» (образ диво-коня взагалі має високу функціональну схожість трансформацій з переосмисленими версіями ряду інших легендарно-міфологічних образів – зокрема, Мінотавра [8]). Нарешті, як зустріч чоловіка з жіночим началом у тексті твору осмислюється і пам'ять про матір (і праматір), і зустріч зі смертю;

2) «метафізичним незайманцем» [2, 131] виявляється сам герой, і цей колись самодостатній чоловік кохання розуміє як жертвоприношення (зустріч єдинорога і дівці «...признана и допущена для того, чтоб ловить. Лишь как момент перехода в смерть» [2, 114]), – підкреслений тут нерозривний зв'язок начал Еросу і Танатосу. Прикметні слова самого О. Грякалова: «В “Смерти

єдиного рога» мене інтересували теми предателства и измены» [3, 137]. Досвід обігрування традиційної «пари» «єдиного рога – цнотливиця» до «єдиного рога – цнотливець» серед інтерпретацій аналізованого образу зустрічаємо в романах Е. Пірса «Розщеплена безкінечність» і Н. Лук'янової «ВІА "Орден Єдиного рога"»;

3) єдиного рога при зустрічі з дівцею, на відміну від класичної ролі жертви мисливців, врешті, мисливцем стає сам [2, 124].

Фіксуємо, в такий спосіб, певну динаміку іпостасей єдиного рога в аналізованій повісті. Додамо, що рольові обміни персонажів у художньому корпусі інтерпретацій образу міфічного коня відомі в різних митців. У подібних випадках його постать сприймається як певна «змінна» логічно замкненого образного циклу (нюанси якого можуть варіюватися): знайдений кимось єдиного рога стає людиною, а той, хто його знайшов, – «черговим» єдиного рогом («Єдиного рога» І. Зими́на), для жертвоприношення цнотливиці, за допомогою якої було ввіймано і вбито диво-коня, повинна вмерти – і сама стати єдиного рогом («Алхімія єдиного рога» А. Р. Хименеса), після вбивства єдиного рога Господаря зими його подобою стає дівчина, до якої він доторкнувся перед смертю, замазавши своєю кров'ю («Бурштиновий єдиного рога» Т. Гуськової). Подібна циклічна модель переконання застосовувана і в реінтерпретаціях інших образів античної міфології: Мінотавра – в «Розмові з Мінотавром» Л. Шевякова, Харона – у «Платі за перевіз» О. Єрньова (в цих творах убивця міфологічної постаті стає нею) тощо.

Символічно зближуються чи й ототожнюються в «Смерті єдиного рога» з постаттю диво-коня не тільки образи головних героїв: так, спираючись на працю Блаженного Ієроніма й полемізуючи з ним, герой повісті у результаті зараховує до «єдиного рога» і його [2, 125].

Підкреслювана в аналізованій повісті ідея кінцевості існування (персонального – для героя, культурного в певному сенсі – для етапу розвитку цивілізації) формує в тексті своєрідний мінорний лейтмотив, який водночас доповнено надією (також піднесеною в міфопоетичній проекції) на майбутнє продовження життя в своєму наступнику (так герой намагається вірити в відродження нового себе у

власній дитині). При цьому письменник акцентує легенду про унікальність єдиного рога (читай: унікальність особистості героя твору) і про його самозародження в кінці кожного життєвого циклу: «Природа єдиного рога не знає навіть розділення на самців и самок: єдиного рога зароджується от себя самого» [2, 95] (порівняймо: «...міфічний єдиного рога... не мав шлюбної пари і розмножувався за допомогою рога» [10, 292]; до речі, в родовій назві єдиного рога в китайському варіанті поєднано дві статі: ци-лінь [1, 113] (у літературі ще зустрічаємо як «ки-лін»)). Стереоскопічно ускладнюється така міфопоетична проекція введенням у текст повісті згадки про Фініста (синонімічного Феніксу, який самоспалюється й відроджує сам себе) – це авторськи обіграний «Феминист – ясний сокол...» [2, 98].

Зазначимо водночас, що змалювання в літературі ХХ – початку ХХІ ст. образу власне єдиного рога як унікальної істоти поступово поступається спектру альтернативних версій. Так, поряд з творами, де описано одного диво-коня («Цирк доктора Лао» Ч. Фіннея, «Знак Єдиного рога» Р. Желязни, «Зимовий єдиного рога» О. Грушко, «Крик єдиного рога» Шимуна Врочекка, «Єдиного рога» І. Зими́на, «Шлях Єдиного рога» Г. Вирена, «Єдиного рога для коханої дівчини» А. Бора та ін.; у творах «Цариця повітря і темряви» Т. Х. Уайта, «По сліду єдиного рога» М. Д. Резника, «Єдиного рога» В. Березина згадано ряд цих тварин, але показана одна), з'являються тексти, де бачимо вже двох чи багатьох цих звірів («Зоряний єдиного рога» В. Б. Йейтса, «Колодязь Єдиного рога» Ф. Претта, «Останній єдиного рога» і «Соната єдиного рога» П. Бігла, септалогія «Адепт-початківець» Е. Пірса, «Чорний єдиного рога» Т. Брукса, «Ветеринар для єдиного рога» Н. О'Донох'ю, «Бурштиновий єдиного рога» Т. Гуськової, «Алхімія єдиного рога» А. Р. Хименеса, «Свіча для єдиного рога» Ю. Гавриленко, «Машина Апокаліпсису» А. Астахова й деякі ін.). Рідкісним явищем є описи в романі Н. О'Донох'ю «Ветеринар для єдиного рога» шлюбного періоду в цих чарівних тварин, неодноразове повернення до теми їх розмноження в «Синьому адепті» Е. Пірса, змалювання єдиного рога у «Сонаті єдиного рога» П. Бігла, а також «дівчинки-єдиного рога» у «Спадкоємниці єдиного рога» М. Болл і Е. Маккефрі.

Логічно, що в літературно-мистецькій традиції ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. даний образ (коли зображений один єдиноріг) майже завжди презентовано в чоловічій іпостасі. Самиці цих чарівних коней змальовані рідко: в «Останньому єдинорозі» і «Сонаті єдинорога» П. Бігла, романах «Адепта-початківця» Е. Пірса («Розщеплена безкінечність», «Синій адепт» та ін.), «Ветеринарі для єдинорога» Н. О'Донох'ю. Випадки, коли головним героєм твору є єдиноріг-самиця (в «Останньому єдинорозі» П. Бігла, «Спадкоємниці єдинорогів» М. Болл і Е. Маккефрі), є, швидше, виключенням.

У повісті О. Грякалова, як і в творах ряду інших авторів-інтерпретаторів цього образу (в «Зоряному єдинорозі» В. Б. Йейтса, «Скляному звіринці» В. Теннессі, «Колодязі Єдинорога» Ф. Претта, «Чорному єдинорозі» Т. Брукса, «Алхімії єдинорога» А. Р. Хименеса, «Дзеркалі єдинорога» Л. Таран та ін.), єдиноріг водночас осмислений буквально й абстрактно (асоційовано), що філософськи зумовлено. При цьому в тексті О. Грякалова герой сприймає єдинорога крізь призму міфологічної дистанційованості (аналогічно – в «Зоряному єдинорозі» В. Б. Йейтса, «Останньому єдинорозі» і «Сонаті єдинорога» П. Бігла, «По сліду єдинорога» М. Д. Резника, «Дзеркалі єдинорога» Л. Таран та ін.), а не як органічну частину свого власного світу (таке бачення презентовано в «Цариці повітря і темряви» Т. Х. Уайта, «Знаку Єдинорога» Р. Желязни, «Єдинороговому гамбіті» Д. Бішофа, «Ветеринарі для єдинорога» Н. О'Донох'ю, «Бурштиновому єдинорозі» Т. Гуськової, «Крику єдинорога» Шимуна Врочека, «Свічі для єдинорога» Ю. Гавриленко, «Машині Апокаліпсису» А. Астахова, «Фермі єдинорогів» Тали Владмирової й ін.). Саме таке авторське рішення підкреслює філософську концепцію аналізованої повісті, сприяючи також ефекту поліфакторної художньої вібрації в творі, про яку говорилось вище.

Як видно, «Смертю єдинорога» Олексій Грякалов демонструє блискучий приклад дотримання й органічного продовження літературної традиції переосмислення традиційного образу в літературі ХХІ ст. (варто виділити, наприклад, риторичний коментар у повісті самовідтворення диво-коня: «Прообраз будучих клонів! Аналогом чому в человеческом существ-

вовании является зверь єдинорог?» [2, 107]). Аналізована повість належить до творів, які, крім незаперечної художньої вартості, займають особливе місце в інтерпретаційному корпусі легендарно-міфологічних структур, будучи важливими в плані переосмислення цим літературним масивом себе: виконують роль своєрідного «верстового стовпа», одночасно резюмуючи логіку традиції відповідної метаморфози, певно фіксуючи її стан та окреслюючи перспективи. Комплексне дослідження художньої прози О. Грякалова у контексті його філософських студій, очевидно, дозволить глибше і повніше осягнути природу трансформації легендарно-міфологічної структури в сучасній літературі слов'янській і світовій.

### Список використаних джерел

1. Борхес Х. Л. Книга вымышленных существ / Хорхе Луис Борхес / пер. с исп. Е. Лысенко; ст. и сост. коммент. Н. Горелова. — СПб. : Азбука-классика, 2004. — 384 с.
2. Грякалов А. Смерть єдинорога : Повість абсолютного меньшинства / Алексей Грякалов // Нева. — 2003. — № 1. — С. 88—141.
3. Грякалов А. А. «Философ – это гений места» : беседа / А. А. Грякалов ; интервьюер — А. В. Дьяков // Хора : журн. соврем. зарубеж. философии и филос. компаративистики. — 2007. — № 1/2. — С. 122—137.
4. Гурдуз А. І. Амплітуда переосмислення образу єдинорога в літературі ХХ — першого десятиліття ХХІ ст. // Новітня філологія. — Миколаїв : Вид-во Чорномор. держ. ун-ту ім. Петра Могили, 2010. — № 37. — С. 99—115.
5. Гурдуз А. І. Літературна мінітавріана ХХ – початку ХХІ ст. // Зарубіжна література в школах України. — 2009. — № 1. — С. 13—17; № 6. — С. 51—56.
6. Гурдуз А. І. Літературно-мистецька вампіріада другої половини ХХ – першого десятиліття ХХІ століть: інтрига переосмислення // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського : зб. наук. пр. Сер. : Філологічні науки / за ред. В. Д. Будака, М. І. Майстренко. — Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2013. — Вип. 4.12 (96). — С. 64—72.
7. Гурдуз А. І. Постійність рухливого: ізоморфізм ключових традиційних образів і мотивів у літературі / А. І. Гурдуз // Зарубіжна література в школах України. — 2009. — № 12. — С. 63—64.
8. Гурдуз А. Романи Людмили Таран «Дзеркало Єдинорога» і Стела Павлоу «Троянський кінь» / А. Гурдуз // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. / [редкол. : Г. Ф. Семенюк (гол. ред.), А. В. Козлов (відп. ред.) та ін.]. — К. : Твім інтер, 2010. — Вип. 29. — Ч. 1. — С. 151—162.
9. Нямцу А. Миф. Легенда. Литература : (теоретические аспекты функционирования) / Анатолий Нямцу. — Черновцы : Рута, 2007. — 520 с.
10. Юрченко А. Г. Александрийский «Физиолог». Зоологическая мистерия / А. Г. Юрченко. — СПб. : Евразия, 2001. — 448 с.

**ANDRIY GURDUZ**  
Mykolaiv

### **OLEKSIY GRIKALOV'S STORY «THE UNICORN'S DEATH» IN THE CONTEXT OF INTERPRETATIONS OF THE LEGENDARILY-MYTHOLOGICAL IMAGE**

*In this article for the first time we comparatively regard one of the most bright, philosophically oriented literary interpretations of the unicorn's image of the beginning of the XXI century – in the story by Oleksiy Gryakalov «The Unicorn's Death». The typological correlate of image of unicorn's figure in this story in the aspect of the tradition of this legendarily-mythological image' metamorphoses is educed; the main characteristics of the author's interpretation in the general amplitude bounds of comprehension of the unicorn' image in literature of the XX – the first decades of the XXI centuries are made known.*

*Key words: legendary-mythological image, transformation, interpretation, diffusion, unicorn, paradox, amplitude, association.*

**АНДРЕЙ ГУРДУЗ**  
г. Николаев

### **ПОВЕСТЬ АЛЕКСЕЯ ГРЯКАЛОВА «СМЕРТЬ ЕДИНОРОГА» В КОНТЕКСТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЙ ЛЕГЕНДАРНО-МИФОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗА**

*В статье впервые компаративно рассматриваем одну из наиболее ярких, философски ориентированных литературных интерпретаций образа единорога начала XXI в. – в повести Алексея Грякалова «Смерть единорога». Выявлена типологическая соотносённость изображения фигуры единорога в повести в аспекте традиции метаморфоз этого легендарно-мифологического образа; обозначены основные характеристики авторской интерпретации в границах общей амплитуды переосмысления образа единорога в литературе XX – первых десятилетий XXI вв.*

*Ключевые слова: легендарно-мифологический образ, трансформация, интерпретация, диффузия, единорог, парадокс, амплитуда, ассоциация.*

Стаття надійшла до редколегії 10.02.2016

УДК 821.161.2-97-4

**ІРИНА ДМИТРІВ**  
м. Дрогобич  
ira.myrna@gmail.com

## **ДУХОВНІ ІМПЕРАТИВИ ЕСЕЇСТИКИ о. ВАСИЛЯ МЕЛЬНИКА (ЛІМНИЧЕНКА)**

*Стаття присвячена творчості одного з найбільш талановитих представників українського варіанта «католицької літератури» о. Василя Мельника (Лімниченка). Об'єктом наукового аналізу стала есеїстика, в якій узагальнено життєвий досвід письменника. Оскільки світогляд автора був глибоко християнським, що визначало специфіку його художнього мислення, у дослідженні зроблено спробу проаналізувати духовні імперативи (Бог, Богородиця, Батьківщина, хрест, дзвони, віра, молитва, покора), у світлі яких Василь Мельник оцінює стан і власної душі, і українського суспільства міжвоєнних років XX століття.*

*Ключові слова: Бог, Батьківщина, Богородиця, «Логос», віра, дзвони, молитва, покора, псалом, хрест.*

У багатій палітрі літературних угруповань та напрямів першої половини XX століття чільне місце займали письменники-«логосівці», які гідно презентували українську католицьку літературу. Творчість кожного з них є декларацією християнської моралі та

національної ідеї. Ярослав Грицковян вважає, що до групи «Логос» потрібно відносити шістьох письменників: Григора Лужницького, Олександра-Миколу Моха, Степана Семчука, Петра Сосенка (молодшого), Романа Сказинського і в окремий період о. Василя Мельника